

Kapitola 1

Doktor Paul Steiner, psychiatr na Steenově klinice, seděl v přízemní ordinaci, jejíž okna vedla do ulice, a naslouchal silně zracionalizovaným vývodům svého pacienta, proč jeho třetí manželství skončilo v troskách. Pan Burge si hověl na pohovce, aby mohl lépe vysvětlit složitosti své psýchy, a dr. Steiner mu seděl v hlavách v inventárním křesle onoho známého typu, jež správa nemocničních zařízení určila pro potřeby odborných lékařů. Křeslo splňovalo svůj účel a nebylo ošklivé, ale člověk si v něm nemohl opřít hlavu, a tak prudký záškrub krčních svalů vrátil čas od času dr. Steineru z dočasného zapomnění do reality páteční večerní psychoterapie. Byl říjen a přes den panovalo velké teplo. Po čtrnácti dnech štiplavých mrazíků, během nichž se personál kliniky klepal zimou a marně se doprošoval, padl úředně stanovený začátek topné sezony na jeden z těch nádherných podzimních dní, kdy náměstí za okny jásalo zlatým světlem a pozdní jířinky, hrající barvami jako malířova paleta, zářily na předzahrádce obehnané nízkým zábradlím jako v nejparnějším létě. Blížila se sedmá a teplý den venku už dávno vystřídala nejprve mlha a pak lezavě studená zima, ale uvnitř dosud převládalo teplo, které budova v poledne absorbovala. Nehybný, těžký vzduch se zdál vydýchaný příliš mnoha řečmi.

Pan Burge rozváděl kňouravým diskantkem teorie o nedospělosti, chladnosti a necitelnosti svých tří manželek. Klinická zkušenost, ovlivněná do jisté míry i pozdním účinkem vydatného oběda a nerozumnou volbou vdolečku se šlehačkou ke svačině, dr. Steinerovi napovídala, že dosud nenastal čas panu Burgovi vysvětlit, že společnou chybou jeho tří manželek byl katastrofální nedostatek soudnosti při volbě životního partnera. Pan Burge ještě nebyl dostatečně připraven unést pravdu o skutečné příčině svých problémů.

Doktor Steiner se nad pacientovým chováním nepozastavoval a bylo by samozřejmě neprofesionální, kdyby podobně nevhodné emoce ovlivňovaly jeho úsudek. V životě bylo jen málo věcí, jež v něm vyvolávaly morální pohoršení, a většina měla co dělat s jeho vlastním pohodlím. Jistě, mnohé z nich se týkaly kliniky a její správy. Byl značně zaujatý proti vedoucí sekretariátu, slečně Bolamové, jejíž posedlost počtem pacientů, které stačil během ordináčních hodin vyřídit, i požadavek, aby přesně vyplňoval formuláře cestovních výloh, považoval za systematickou perzekuci. Příčilo se mu, že jeho páteční večerní ordinace koliduje s elektrošokovou terapií dr. Jamese Baguleye, takže pacienti, kteří k němu přicházejí na psychoterapii, vesměs vysoce inteligentní lidé uvědomující si, jaká je to výsada být u něho v léčení, musejí v čekárně sedět s nesourodým davem depresivních středostavovských paniček z lepší čtvrti a nevzdělaných psychotiků, v nichž si dr. Baguley očividně tak liboval. Doktor Steiner totiž odmítl používat jednu z ordinací ve druhém patře, jež vznikly přepažením původních prostorných a elegantních georgiánských místností, protože mu připadaly jako těsné, nepříjemné cely, jež neodpovídají ani jeho postavení, ani významu jeho práce. Změna ordináčních hodin mu také nevyhovovala. Ať si je přesune Baguley. Jenomže i dr. Baguley trval na svém, v čemž dr. Steiner rovněž viděl prsty slečny Bolamové. Jeho žádost, aby se ordinace v přízemí zvukově izolovaly, správa nemocničních zařízení zamítla s odůvodněním, že by to bylo příliš nákladné. Na druhé straně koupit Baguleyovi novou, příšerně drahou hračičku, jíž za pomoci elektrických šoků své pacienty připravoval o chatrný zbytek zdravého rozumu, který jim ještě zbýval, na to se peníze pochopitelně našly. Celou záležitost samozřejmě řešila lékařská rada kliniky, ale slečna Bolamová se nikterak netajila, na čí straně jsou její sympatie. Doktor Steiner však ve svých výpadech proti vedoucí sekretariátu rád zapomínal, že slečna Bolamová nemá na lékařskou radu žádný vliv.

Nevšímat si provozu na EKT, oddělení elektrokonvulzivní terapie, který člověka jenom rušil v práci, nebylo prostě možné. Budova kliniky vyrostla v době, kdy se ještě stavělo kvalitně, ale ani masivní dubové dveře ordinace nedokázaly ztlumit všechny zvuky vyvolávané příchody a odchody pacientů během páteční večerní ambulance. Od té doby, co před pěti lety jedna pacientka nepozorovaně proklouzla na záchod a spáchala na tom nechutném místě sebevraždu, se hlavní vchod o šesté zamykal a příchody i odchody pacientů z večerní ambulance se zapisovaly do knihy návštěv. Psychoterapeutická sezení dr. Steinerja neustále rušil zvonek, kroky pacientů a bujaré hlasy příbuzných a známých, kteří je doprovázeli a dodávali jim odvalu nebo halasně přáli vrchní sestře Ambrose dobrou noc. Doktor Steiner přemítal, proč musí doprovod na pacienta hulákat, jako by byl nejenom psychotik, ale ještě ke všemu hluchý. Na druhé straně po absolvování návštěvy u dr. Baguleye a jeho ďábelského přístroje tomu tak třeba skutečně bylo. Vůbec nejhorší ovšem byla uklízečka, paní Amy Shorthosová. Člověk by řekl, že může uklízet brzy ráno, jak se to dělá všude, aby se provoz kliniky pokud možno nenarušoval, ale paní Shorthosová tvrdila, že když chce všechno stihnout, musí uklízet i dvě hodiny večer, a slečna Bolamová jí dávala za pravdu. To jí bylo podobné. Doktoru Steinerovi však připadalo, že v pátek večer se moc neuklízí. Paní Shorthosová chovala k pacientům, kteří chodili na elektrošoky, velkou náklonnost – dr. Baguley kdysi léčil i jejího manžela – a během ordináčnických hodin jí bývalo vidět, jak se potlouká po hale a kolem dveří kartotéky. Doktor Steiner na tuto skutečnost lékařskou radu opakovaně upozorňoval a všeobecný nezájem kolegů ho silně popouzel. Paní Shorthosové by se mělo nařídit, ať si hledí své práce, a ne jí tolerovat, aby postávala všem na očích po chodbách a klepala s pacienty. Slečna Bolamová, vůči ostatním zaměstnancům zbytečně striktní, projevovala neochotu paní Shorthosové cokoli vytýkat. Jistě, dobrá uklízečka není jen tak k máni, ale schopná

vedoucí sekretariátu přece musí umět nějakou sehnat. Slabost nic nevyřeší. Jenomže Baguley se nedá přesvědčit, aby si na paní Shorthosovou také stěžoval, a Bolamová by se Baguleye nikdy neodvážila kritizovat. Nejspíš je do něj, chudinka, zamilovaná. Baguley musí zaujmout pevné stanovisko, a ne se courat po klinice v tom směšném bílém plášti, ve kterém vypadá jako druhoradý dentista. Vážně, ten chlap si vůbec neuvědomuje, že odborný lékař Steenovy kliniky musí vystupovat na úrovni.

Buch buch, zaduněly po chodbě něčí okované boty. Pravděpodobně starý Tippett, Baguleyův chronický schizofrenik, který už devět let chodil pátek co pátek večer do oddělení arteterapie vyřezávat ze dřeva. Pomyšlení na něj dr. Steinerovi ještě víc zkazilo náladu. Ten chlap na klinice nemá co dělat. Pokud na tom je tak dobře, že nemusí být hospitalizován, o čemž dr. Steiner pochyboval, má chodit na ambulanci někam do všeobecné nemocnice nebo do jednoho ze speciálních středisek pro pracovní terapii, financovaných radou hrabství. Právě pacienti jako Tippett dělali klinice pochybnou pověst a snižovali její skutečný význam jakožto analyticky orientovaného psychoterapeutického pracoviště. Když některý z jeho pečlivě volených pacientů v pátek večer náhodou narazil na Tippetta, jak se šourá po klinice, musel se dr. Steiner stydět. Tippetta vůbec neměli pouštět z nemocnice. Jednoho dne se něco stane a Baguley bude mít těžkou hlavu.

Příjemné představy dr. Steinera, jak má kolega Baguley těžkou hlavu, přerušil zvonek u hlavních dveří. Tohle už vážně přestává všechno! Tentokrát to byl zřejmě řidič z dopravního, který si přijel pro pacienta. Paní Shorthosová je šla vyprovodit a chodbou strašidelně zaskřehotalo: „Tak pa, dušinko. Nashle příští tejden. A žádný vylomeniny nebo si aspoň dávejte majzla.“

Doktor Steiner se otřásl a zavřel oči, ale zdálo se, že pan Burge, zabraný do své nejmilejší zábavy, to jest výkladu o sobě, nic neslyšel. Bez oddechu pisklavě huhňal už dvacet minut.

„Netvrdím, že žít se mnou je nějaký med. To ne, jsem totiž značně komplikovaná osobnost. Jenomže to Theda ani Sylvia nikdy nepochopily. Má to samozřejmě velice hluboké kořeny. Pamatujete na to červnové sezení? Myslím, že tenkrát vyšly najevo některé opravdu zásadní věci.“

Terapeut si na sezení nevzpomínal, ale nic si z toho nedělal. U pana Burge se zásadní věci skrývaly hned pod povrchem a nezadržitelně se hlásily o slovo. Na chvílku zavládla zvláštní pohoda. Doktor Steiner si čmáral do bloku, pak si svůj výtvar začal se zájmem i znepokojením prohlížet, otočil blok vzhůru nohama, podíval se ještě jednou a na okamžik se spíše než do pacientova ponořil do svého podvědomí. Náhle si však uvědomil, že zvenčí se ozývá ještě jeden zvuk. Zpočátku byl nezřetelný, ale pak zesílil. Někde ječela nějaká žena. Byl to příšerný křik, pronikavý, zvířecí a vypadalo to, že jen tak neskončí. A na dr. Steinera měl podivný účinek. Doktor Steiner byl od přírody plachý, citlivý člověk, který se vzhledem ke svému povolání občas dostal do emocionální krize a vypjaté situace spíše obcházel, než řešil. Tentokrát však strach vystřídala podrážděnost.

„Tak to ne!“ vyskočil z křesla. „Tohle se vážně nedá snést! Co dělá slečna Bolamová? Copak tu není nikdo odpovědný?“

„Co se stalo?“ otázal se pan Burge, který vylítl jako čertík z krabičky, a hlas mu klesl o půl oktávy do přirozenější polohy.

„Nic, to nic. Některá pacientka dostala hysterický záchvat. Klidně ležte, jsem hned zpátky,“ nařídil mu dr. Steiner.

Pan Burge klesl opět na pohovku, ale zrakem i sluchem byl u dveří. Doktor Steiner vyšel na chodbu.

Stál tam hlouček lidí. Všichni se prudce otočili jeho směrem. Mladší stenotypistka Jennifer Priddyová se tiskla k jednomu ze zřízenců, Peteru Naglovi, jenž ji rozpačitě poplácával po zádech a tvářil se zmateně. Kromě nich tu byla i paní Shorthousová. Dívčin jekot pomalu přešel v pláč. Slečna Priddyová se třásla jako osika a byla smrtelně bledá.

„Co se tu děje?“ zeptal se dr. Steiner ostře. „Stalo se jí něco?“

Než mohl kdokoli odpovědět, dveře oddělení elektrokonvulzivní terapie se rozlétly a vyšel dr. Baguley, následován vrchní sestrou Ambrose a anestezioložkou dr. Mary Ingramovou. Chodba se najednou zdála přeplněná. „Uklidněte se, děvenko,“ řekl dr. Baguley dobromyslně. „Ticho pomáhá léčit.“ Obrátil se k Peteru Naglovi a polohlasem se ho zeptal: „O co tady jde?“

Nagle chtěl odpovědět, když tu se náhle slečna Priddyová ovládla, vytrhla se mu, otočila se k dr. Baguleyovi a naprosto zřetelně prohlásila:

„O slečnu Bolamovou. Je mrtvá. Někdo ji zabil. Našla jsem ji ležet v archivu. Enid někdo zavraždil!“

Potom se vrhla Naglovi kolem krku a znovu se rozplakala, i když o něco tišeji a už se tolik netrásla. Doktor Baguley zřízenci nařídil:

„Odveďte ji do ordinace. Ať si lehne. A dejte jí napít. Tady máte klíč, já hned přijdu.“

Vyrazil ke schodům do suterénu, ostatní dívku zanechali v Naglově péči a pustili se neuspořádaně za ním. Suterén Steenovy kliniky měl bezvadné osvětlení, protože v budově, jež jako většina psychiatrických léčebných zařízení věčně zápasila s nedostatkem místa, se všechny místnosti normálně používaly. Pod schody se kromě kotelny, telefonního rozvaděče a šatny zřízenců skrývalo oddělení arteterapie, archiv starých chorobopisů a úplně vpředu byla ordinace pro terapii kyselinou lysergovou, známou jako LSD. Sotva sešli ze schodů, dveře ordinace se otevřely a z nich vyhlédla sestra Bolamová, sestřenice vedoucí sekretariátu. V bílé uniformě vypadala proti tmavému pozadí jako tajemný duch. Chodbou sem dolehl její tichý zmatený hlas: „Stalo se něco? Mám pocit, že jsem před chvílí zaslechla někoho křičet.“

Vrchní sestra ji však bryskně, autoritativně odbyla: „Nic se neděje, sestro. Vraťte se k pacientce.“

Bílá postava zmizela a dveře se zase zavřely. Sestra Ambrose se obrátila na uklízečku a pokračovala:

„A vy nám tu taky nebudete moc platná, paní Shorthosová. Buďte tak hodná a počkejte nahoře. Kdyby slečna Priddyová chtěla, udělejte jí čaj.“

Paní Shorthosová cosi odbojně zabrblala a dala se váhavě na ústup. Trojice lékařů následovaná vrchní sestrou se pustila dál.

Archiv starých chorobopisů byl na pravé straně mezi odpovídárnou zřízenců a oddělením arteterapie. Dveře byly dokořán a uvnitř se svítilo.

Doktor Steiner, jenž nepřírozeně jasně vnímal sebemenší detail, si povšiml, že klíč trčí v zámku. Místnost byla prázdná. V pravém úhlu ke vchodu se táhlo několik řad kovových regálů. Sahaly až ke stropu a přetékały slámově žlutými pořadači. Regály tvořily úzké uličky – každá byla osvětlená zářivkou – a dělily i všechna čtyři vysoká zamřížovaná okna. Byla to nevětraná místnost, kam zřídka kdy někdo přišel a ještě řidčeji se tu utíral prach. Skupinka prošla první uličkou a zahrnula doleva. Mezi regály byl malý prostor bez přímého osvětlení, vybavený stolkem a židlí, kde si člověk mohl srovnat karty, než je zase založí, nebo si vypsat informace, aniž musel slohu z archivu odnášet. Panoval tady nepořádek. Na podlaze poseté chorobopisy ležela převržená židle, některé slohy měly odtržené desky a potrhané stránky, jiné ležely před regály v rozjíždějících se hromadách pod mezerami, jež se zdály příliš úzké, než aby mohly pojmout takovou spoustu papíru. Uprostřed té spouště jako buclatá groteskní Ofélie spočívala na papírových vlnách mrtvola Enid Bolamové. Na hrudi jí ležela těžká pitoreskní dřevořezba. Slečna Bolamová objíkala její podstavec, takže vypadala jako přišerná parodie mateřství, jíž kdosi obřadně přiložil k prsu potomka.

Nebylo pochyb, že je mrtvá. Dokonce ani strach a odpor nemohly dr. Steinera v téhle konečné diagnóze zmást.

Zahleděl se na dřevěnou sošku a vykřikl: „Tippett! To je jeho fetiš! Ta dřevořezba, co je na ni tak pyšný. Kde je? Baguleyi, je to váš pacient. Měl byste něco udělat!“